

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravlštvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar.) — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamesne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisli se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Račun

kat. tiskov. društva za l. 1880.

A. Prihodki:

1. Ostanek leta 1879	fl. 2332.57
2. Naročnina „Slov. Gosp.“ v l. 1879 za l. 1880	„ 22.50
3. Deležnina p. n. gg. društvnikov	„ 715.20
4. Naročnina „Slov. Gosp.“ z obresti	„ 4606.14
5. Naznanila v „Slov. Gosp.“	„ 305.43
6. Listi „Slov. Gosp.“ posaméz prodani	„ 66.21
Vkup	fl. 8048.05

B. Stroški:

1. Tisek, koleki, priloge, napisi in ekspedicija „Slov. Gosp.“	fl. 3704.15
2. Marke za razpošiljanje „Slov. Gosp.“	„ 913.20
3. Uredništvo in upravništvo	„ 740.—
4. Poština, listnice in papir	„ 44.40
5. Časniki za drugo polletje	„ 18.10
6. Prihodnina in priklade	„ 9.10
7. Naročnina „Slov. Gosp.“ za l. 1881 v l. 1880 vplačana	„ 34.20
8. Razne stvari in nagrade	„ 11.90
Vkup	fl. 5475.05

Ako se od prihodkov za . . . fl. 8048.05
odšteje stroškov za . . . „ 5475.05

ostane premoženja vkup za . . . fl. 2573.—
Teh fl. 2573.— je založenih:

a) v kavciji	fl. 1077.91
b) v hranilnici	„ 1480.—
c) v gotovem za	„ 15.09

kar daje zgorenjih . . . „ 2573.—

V Mariboru dne 31. januarja 1881.

Dr. Ivan Križanič, **Anton Lacko,**
predsednik. tajnik.

Lovro Herg, denarničar.

Ig. Orožen, **Jan. Majciger,**
pregledovalca računov.

Žalostni glasi o uspehah liberalne uravnave gruntnega davka.

(Izv. dopis iz št. Vida nad Waldekom.)

Pustni torek nam ni le prinesel novega snega, marveč tudi nove cenilne izpiske naših zemljišč. A kako smo debelo gledali, ko smo videli, koliko naša zemljišča sedaj več nesejo od poprej. Poprejšnji čisti donesek je bil pri mojem zemljišči 98 fl. 28 $\frac{1}{2}$ kr. av. velj., a novi — (ne prestraši se preveč!) 172 fl. 60 kr. a. v., tedaj celih 74 fl. 47 $\frac{1}{2}$ kr. več od poprej. Radoveden se podam v srenjsko pisarno videti, ali je tudi drugim posestnikom pust prinesel tako lepa darila. Najdem tam župana, in pregledujeva posamesne pole. Hitro vzamem svinčnik in zapisujem, koliko znaša po novi cenitvi čisti donesek 65 posestnikov katastralne srenje sv. Vida. Najdem lepo svoto 4181 fl. 87 kr. av. v. med tem ko je poprejšnji čisti donesek znašal za ravno to katastralno srenjo 2623 fl. 15 kr. a. v. Evo „Gospodar“ tako je naše zemljišče zboljšano za 1558 fl. 72 kr. dohodkov na leto; in če bodo dačni procenti ostali stari t. j. 26 $\frac{0}{10}$, bo samo naša majhna srenja plačevala 410 fl. 26 kr. več; potem pa še vse mogoče doklade! Alj nam bo kaj pomagala reklamacija? Imam malo upanja.

Na pepelnico, ki nam je prinesla tolike zamete, da še bližnji sosedje niso mogli v cerkev priti, sem začel računiti, kako bi napravil reklamacijo, da bi saj blizo pri starem donesku ostalo. Ob treh popoldne je bil račun gotov, ki mi je pokazal, da bi bil čisti znesek mojega zemljišča, ki obsega 39 parcel: 107 fl. 33 $\frac{1}{4}$ kr., ako se mi posreči, da pri vsaki parceli kulturo za eno vrsto nižej spravim. Ta svota bila bi pravična, kajti toliko več bi znašali pri mojem zemljišči od dobe starega katastra zboljšane kulture. Ali bom pa to pri pritožbi dosegol, pokazala bo še le skušnja. Pa kakšno delo bo to! Prvi pot bo sedaj, da dobim izgledne kulture za vsako vrsto. A da jih človek ložej dobi, so na pogled postavljene samo pri okrajnem poglavarstvu ne pri srenji. Čemu ta

potrata časa? Če jih grem iskat v Slovenjgradec, zamudim cel dan in potrošim novcev, med tem ko bi jih pri županu v eni uri brez vseh potroškov pogledal. — Če bom imel izgledne kulture zapisane, potem jih pojdem še le iskat, a poprej mora sneg skopneti, da vidim kakšna je zemlja ali je moji podobna, ali boljša kakor moja, ki je v tisti kulturni vrsti. Moje njive, travniki in pašniki so razdeljeni v kulturne vrste od 4—7; gozd v 3. in 4. Kje bom najšel izgledno kulturo za njivo 4. vrste? Morebiti v Šmarskej soseski pri kakem kmetu blizu sv. Tomaža. Moram jo iti gledat, kakšna je, da spoznam ali je moja slabeja ali ne, da vem ali mi je reklamirati ali ne. Kje je potem izgledna kultura za njivo 5., 6., 7. vrste? Za 5. morebiti v Zavodnem šoštanjskega okraja, za 6. v hribih blizu Mahrenberga, za 7. Bog si ga ve kje. Če vse te kulture poiščem, potem imam še le gradivo za reklamacijo pri njivah. Potem pojdem zopet iskat razne kulture travnikov, pašnikov in gozdov. Koliko potov, koliko truda in denarja bo to stalo! Kako bo zamogel kmet to storiti, ki bo ravno v času reklamacije imel največ dela s setvijo itd.; kdo mu bo vse pisal, kje bodo dobili vsi na enkrat mape, iz katerih še le razvidijo, katero parcelno številko ima ta ali una njiva, travnik, pašnik itd. Bojim se, da bode reklamacija toliko truda, dela in novcev stala, kakor poprej napačna cenitev, samo s tem razločkom, da bo moral vsak, ki hoče reklamirati, stroške sam v kratkem času plačati, med tem ko so cenilni možje poprej svojo dobro plačo iz državne blagajnice prijemali. In po vsem tem je še le vprašanje ali mi bo reklamacija kaj pomagala? Ali mi bodo verjeli, da je moja njiva, moj travnik itd. slabeji, kakor so rekli cenilni možje? Morebiti še ravno tisti možje, ki so mi že krivo cenili, še enkrat na moje stroške pridejo k meni gledat kulture vse, da presodijo ali je moja reklamacija resnična? No potem smo itak zgubljeni! Zakaj težko jim utegne biti, da so se motili, in bodo bržčas svojo staro trdili, da mora vse ostati kakor so prvo pot presodili. Iz vsega je tedaj očitno: 1. da jih bode le malo število reklamiralo, 2. da še tistim, ki bodo reklamirali, malo upanja ostane, da bode kaj pomagalo; 3. kmet, ki je sedaj s dačami preobložen pa bo prišel na boben. Potem pa naj gredo liberalni poslanci obdelovat njive; gotovo se bodo v kratkem času prepričali, da zemljišča še več nesejo, kakor so nam sedaj izračunili.

Kako nam je pomagati? Sklicujmo tabore in protestirajmo zoper visoke tarife, katere nam je liberalna deželna komisija v Gradcu napravila. Tarifa 5. mora biti 4., 6. mora biti 5. itd. Le po tem potu bomo prišli do resnice in bo v naših planinskih krajih, ki so že itak bili preobloženi, saj pri starem ostalo, ne da bi nam bilo treba reklamirati.

J. Tombah.

Gospodarske stvari.

Meso, kako ga je treba sušiti.

M. Bistvena potreba, da se meso, bodi svinjsko ali katero drugo, dobro posuši, ni ravno velika množina, t. j. celi oblaki dima, ampak taka toplina, v kateri se more meso enakomerno in skoz in skoz prav in dobro posušiti. Sem ter tje mesa ne obešajo v dim, ampak na kakem prozračnem prostoru in ga potem od časa do časa z lesnim jesihom pomakajo. Lesni jesih deluje na meso ravno tako, kakor dim in čad, t. j. varuje meso tako dolgo škodljivih mrčesov, plesnih gljivic in pa gnjijenja, dokler se tako daleč ne posuši, da se nič več ne pokvari. Škodljivo delujejo na sušenje mesa 1. previsoka toplina dimova, 2. soparji in voda, ki se na mesu visečem v dimu nareja. Ako je dim prevroč, se mesu površina prenažno posuši, da se tako nareja po mesu nekaka skorja, ki se pozneje razpoka in skozi razpoke zrak in vlago spušča, kar dostikrat vzročuje, da se znotraj meso osmradi. Prevelika toplota napravi tudi, da se jeden del maščobe razpusti. Oboje pa je za trdnost suhega mesa, za njegovo lepo barvo in dober okus jednako kvarljivo. Soparji pa in voda, ki se na mesu vseda, je za meso še večkrat in bolj škodljiva, ko pa previsoka toplina. Ako je meso obešeno v dimniku, ali celo v kaki kuhinji za pranje, takrat prihaja mnogo vodnega soparja do mesa in v njega in zabranjuje, da se popolnoma ne posuši. Po noči in v drugem času, ko se ne kuri, se meso zelo ohladi. Ko se pa zopet ogenj zaneti, prihaja iz drv in pa iz vode, ki se je k ognju postavila in zavreja, mnogo soparja, ki se zopet na mrzli mesenini v vodo zgosti, meso postane zopet mokro in potrebuje mnogo časa, da se zopet do one stopinje posuši, v ktorej je bilo poprej. Ako je meso od dima rujavo postalo, voda te rujavine dimovane nekoliko razkroji, v se potegne in z njo vred v meso vdira, od koder potem pride, da je včasih suho meso več milimetrov globoko rujavo in ima slab okus po dimu. Če se pa meso tako suši, kakor je prav in se sušiti mora, postane le tanka povrhnja plast rujava in dobi duh le nekoliko po dimu. Ona napaka pa more tudi nastati, če je meso v previsoki toplini, ker prevelika toplota maščobo raztopi, ta dimove snovi razkroji, se njih navzame in z njimi vred bolj globoko v meso vdira.

Ko se meso iz soli vzame, se pogosto, predno se v dim obesi, v otrobih ali pa lesnem žaganji nekoliko povalja, ali pa vsaj ž njimi potrosi, da rezanje ali otrobi na njem obvisé. Tako ravnanje je na vse strani dobro in priporočanja vredno. Ko se naredi po mesu manj debela mesena skorja in če se na njem vodeni soparji naredijo, ostane mokrota v otrobih ali v žaganji, in ne vdira v meso samo. Predno se potem meso kuha ali sploh rabi, se morajo otrobi ali žaganje z njega osnažiti.

Hranjevanemu suhemu mesu največ škoduje mokrota in pa zaduhli zrak, dosti manj pa škodi toplota. Klet, ki ni prav suha, hitro napravi, da začne meso plesniti, med tem, ko pri močnem zračnem prepihu toplota od 26 stopinj po Celsiju še nič ne škodi. Prostorije, v katerih je toplina zelo nejednaka, v katerih je na primer v zimi zelo mrzlo, ki se pa včasih odpró in iz zanečenih sob nekoliko razgrejejo, naredijo, da meso nekoliko rosno postane. Zračni kraji, če so tudi nekoliko toplejši, v katerih se toplina tako silno ne menja, so za hranjevanje suhega mesa bolj pripravi. Najboljši kraj pa je menda za to dobra dimnica t. j. čumnata nalašč za sušenje mesa napravljena.

M. Puter po zimi se nerad zmede iz smetene, zato imajo sem ter tje gospodinje navado smeteni tople vode priliti, da se rajši zmede. Ali po tem pa postane puter bled in belkaste barve, kar pa ni lepo in obrajtano. Ker mora smetena, da se zmede, določeno toploto imeti, se mora lonce smetane v toplo vodo postaviti in do potrebne toplote zgeti, kar v smeteno vtaknjen gorkomer natanko pove. Tako se zmede tudi po zimi lep puter rumenkaste barve.

M. Kako se da iz mladik sklepati na sad. Ako imajo mlada gruševa drevesca gladke in rudečkaste mladike, tako to kaže na sočnati sad, tista drevesca, ki kažejo bolj kosmate, zelenkaste mladike, prinašajo sad bolj močnatega, suhega krhkega mesa. Pri jablanicah kažejo kosmate mladike na kisel, gladke pa na sladek sad.

Konje za mesnico kupujejo po Savinskej dolini, kakor se nam poroča od sv. Paula pri Celji; tudi na Koroškem začeli so konje klati in v mesnicah prodajati, 12—14 kr. kilo. Ubogi mestni ljudje meso radi kupujejo. Tudi za kmeta je to dobro, kajti, če si konj nogo zlomi, zamore vendar še nekaj denarjev za njega dobiti.

Sejmi na Koroškem. 12. marca Labod, 21. marca Zgornja Bela, Grebinje, 27. marca Velikovec, 28. marca Pliberk, Ukve, 29. marca Milštat.

Dopisi.

Iz Maribora. (Gruntni davek — gosp. klopotec.) Politična naslednika in dediča „Seidl-Brandstetterjeve“ svojati, znani hammer-amboss-dr. J. Schmiderer in njegov oproda uže davno nebodigatreba dr. Duchatsch sklicala sta kot načelnika „okrajnega odbora“ vse župane v mariborsko kasino v zadevi zemljiškega davka. Da sta se z župani v kasino skrila, utegne več uzrokov biti. Menda sta čutila, da nepostavno ravnata, kajti okrajni načelnik nima postavne pravice županov sklicati („einberufen“); to pristaja e. k. okrajnemu glavarju. Iz poročila v „Tagespošti“ je razvidno, da je zborovanje bilo političnega zna-

čaja, k čemur je treba dovoljenja od politične oblasti in navzočnosti vladinega komisarja. Denimo, da se je to zgodilo! Pritrdimo tudi, da je g. dr. Mullé jako dobro in prav storil, da je razlagal, kako se imajo reklamacije zoper prevelike in napačne vcenitve vlagati. Saj mora on to najboljše vedeti. Bil je in še je ud deželne vcenitevske komisije štajerske. Prazno slamo mlatili in po nemško-liberalnej šegi kmete lovili so naslednji govorniki. G. Fasching od sv. Lovrenca v puščavi je nasvetoval, naj bi se centralna komisija dunajska razpustila. Mi nimamo naloge zagovarjati ovo liberalno komisijo. Vendar omenimo, da je ona previsoke tarife deželne komisije štajerske vsaj toliko skrhalo, da nas posestnike zadene 432.000 gold. več gruntnega davka namesto 800.000 gld. Mislimo toraj, da bi g. F. pravo zadel, ko bi nasvetoval: „ne samo centralna komisija se naj razpusti, ampak tudi deželna komisija štajerska in vse sedanje okrajne komisije se naj razpusté, vsem dotičnim gospodom pa naloži, da nam potrošenih 25 milijonov vrnejo, ker so reč tako slabo naredili, da smo štajerski posestniki zgubili cesarsko milost od l. 1849 namreč 279.208 fl. na leto, da moramo za prej nevtetih blizu 482.000 oralov obdačeni biti, da so nam strašno visoko grunte vcenili in visoke tarife nastavili in zakrivili, da moramo posestniki toliko z reklamacijami trpeti, sploh da imamo celo zemljiško kolobocijo pred seboj“. Tak nasvet bi vendar glavo in rep imel. Prav neumno pa je, kar sta dr. Schmiderer in dr. Duchatsch zahtevala, namreč, naj bi tudi slovenski in konservativni poslanci s „fortšritlerjem“ dr. Schmidererjem glasovali. To je prav abotno. Naši poslanci uže sami vedó, kaj imajo storiti na korist slovenskim kmetom in sploh kmetskemu stanu. Od duhovitega (?) dr. Duchatscha jim res ni treba nobenega poduka. Sploh pa se nam čudno zdi, da sta dr. Sch. in dr. D. zoper glavno svoto zemljiškega davka 37½ milijona, katero je sedanji minister dr. Dunajevski nastavlil, kajti to je dosedanja stara svota, ki bo pa zdatno zmanjšana zavoljo nanznanjenih olajšav, zato bo gruntni davek letos manjši za kake 3 milijone goldinarjev; liberalni listi pa so tirjali večjo svoto, najmenje 40 milijonov. Zato sklepamo, da g. dr. Sch. in dr. D. ali nista več prava liberalca po spričbi „Deutsche Zeitung“ in „Neue freie Presse“ ali nič ne razumeta o vprašanji gruntnega davka ali se pa kar smešita in kmete lovita. Slednje utegne verjetniše biti, kajti eden izmed kmetov je rekel: lovili nas so, pa ulovili nas niso. Gosp. dr. Schmiderer bo s svojim upitjem ob konci: „ministra grofa Taaffeja (ker je Slovanom, pa tudi kmetskim ljudem prijazniši), moramo mi (prusako-nemški liberalci) podreti s tem, da mu ničesar ne dovolimo“, v mlako pal. Kar je g. dr. Mullé govoril, to je bilo vredno poslušati, drugo so bile nemške liberalne pene! — Mariborski klopotec je zopet zaklopotal, to pa v posebnem pismu po pošti

doposlanem uredniku „Slov. Gospodarja“. V pismu smeši mariborsko čitalnico in zahteva, naj bi urednik čitalničarje „preklel“. Neumnost prebravši, mislili smo takoj, da g. klopotec zavoljo pusta menda ni bil prav trezen, ko je ove bedarije načrčkal in podpisal kot „ženska prijateljica“. Nismo se varali; še isti den smo zvedeli, kako je gosp. klopotec v „Weinstube“ prepis lista zbranim vinskim bratom predčital. Zato sklepamo, da je g. klopotec se vina bil tako navlekel, da pri pisanji ni vedel ali je „mandelc“ ali „weibelc“ in je v svojej vinskej zmešnjavi se res podpisal kot „weibelc“. Ko bi vedeli, da je temu klopotcu še pomagati, bi najrajše rekli: Bog daj norcem pameti!

Iz Dunaja. (Društvo „Slovenija“), ki ima nalogo zastopati slovenske visokošolce na Dunaji, izobrazevati je in zabavljati se v narodnem duhu, vstanovila si je v preteklem letu knjižnico, ki je za izvrševanje Slovenijinega poklica neohodno potrebna. Vsakdo, ki pozna stanje vbogega slovenskega dijaka, posebno v tako velikem mestu, vé tudi, da nam ni mogoče potrebnih knjig si nakupiti. Obračamo se tedaj do častitih slovenskih rodoljubov ter je najsrčneje prosimo, naj nam blagovolijo podariti raznovrstnih knjig, kolikor le morejo. Marsiktera knjiga leži pri Vas v prahu brez koristi, ktero bi mi jako potrebovali, osobito težko pogrešamo Janežičevo literaturo, namreč „Cvetje“, „Slov. Glasnike“, itd. Mnogokrat se n. pr. po kakem umrlem gospodu župniku knjige skoro zastoj razprodajo; ko bi se pri takih prilikah dobrotnik našel ter je za nas nakupil, storil bi pač jako dobro delo. Rodoljubi! Kolikokrat se čuje iz Vaših ust izrek, da je mladina up in nadeja našega naroda! Ako naj tedaj kedaj stopi na Vaša mesta, ako Vas naj vredno nasleduje, mora se za ta poklic pripravljati, mora se učiti; k temu pa nam je treba slovenskih pripomočkov. Vsak dar, poslan nam pod naslovom: „Slovenija, Wien, Universität“, bo nam dobro došel in bode z vročo hvaležnostjo sprejet. Za odbor: J. Ilčič, predsednik, M. Murko, tajnik.

Iz Babinec pri Ljutomeru. (Nemškutar.) Nekteri ljudje si kratek čas delajo, da v krčmi pri kapljici vina sedijo, akopram božjo službo zanemarjajo. Kaj takega še se njim celo prav „kšeit“ zdi. Posebno pa radi delajo tako nemškutarji. Dne 6. febr. t. l. so se zbrali svatje pri neki nevesti v Šalincih, ter se odpeljali k farnej cerkvi, namreč k sv. Križu. Ko smo se pripeljali do cerkve, stopili smo iz vozov ter se podali v cerkev. Ko pridemo do cerkvenega ozidja, ali tako imenovanega „parkana“, se ustavim pred vhodom. Poleg mene stala sta 2 meni nepoznana moža, ki sta slovenski govorila. Kedar nju je kdo kaj nagovoril, odgovarjal je eden le v nemščini. Kakor popred drugi, tako nju zdaj nagovori nek mož rekoč: pojdimo zdaj v cerkev. On pa se mu debelo začne smejati, ter mu pravi: „Ist kšeiter a Glos Wein“.

Storila sta tako in namesto da bi šla v cerkev, gresta v krčmo ter si „zašafata“ prinesiti „a Glos Wein“. Lepa dva nemškutarja! Naj pa rajši sploh ostaneta v krčmi ter ne hodita pred cerkvo samo zijat!

Iz Ptuja. Murskim poljancem, Šavničarom pa tudi drugim za čitanje in razbiranje.) Čuli ste že, kako bo odzdej štajerska dežela od svojih zemljišč okoli 440.000 gld. več davka plačevati morala, kakor do sedaj, in prestrašeni ste se vprašali, odkod da to pride. To se Vam na kratkem lahko pove zakaj bo se več plačevalo, (Glej „Slov. Gosp.“ štev. 7., 8., 9.) namreč zato, ker je v celem Štajerskem zdaj 482000 plugov več obdelane zemlje, kakor je bilo pred 60. leti, kedar se je okoli l. 1820 poprejšnji kaster bil delal. Da pa se od dobro obdelane zemlje več plačevati more, kakor od slabe ali pa od one, katera celo nobenega haska ne donaša, to vsi dobro vemo in tudi za prav pripoznamo. Jaz mislim, da takega neumneža ni na svetu, kateri bi rekel: če za dobro obdelovanje njiv in goric več plačevati morem, kakor za slabo, bom si svoja zemljišča raje v nemar pustil, da bom menje plačeval. Taki modrijan, ki bi to storil, bi se po vražjem vkanil, zato, ker ono, kar se je pri reguliranji enkrat konečno vknjižilo, pri tem ostane do novega reguliranja. Kdor si brez velikega truda na svoji njivi ali gorici več pridela, ležej več plačuje; plačevati pa se mora od vsega, kar kak hasek prinaša. Ali se morebiti komu izmed Vas prav zdi, da se od onih 482000 plugov obdelane zemlje, ktera še leta 1820 ni obdelana bila, nikoli nič nebi plačevalo? Se Vam prav zdi, da oni, ki so imeli ali še imajo „danjščake“ od njih tudi zanaprej nič nebi odrajtavali? Pokojni moj oča, Bog Njim daj dobro, so mi večkrat pravili, da so Turjanci nasproti tem in onim na previsokem plačilu in kako so k temu prišli. Bi prav bilo, da bi to na veke vekov tak ostalo? „Osredke“ najboljših travnike je že pred 30. leti Mura pokončala, v davkarskih knjigah pa še itak so; proti temu pa nekdanjega „trnja“ že davno ni več in od polovice nekdanjega pašnika „balatona“ pa so zdaj precej lepi travniki; plačevati pa bi se moralo po onem, kakor bilo je okoli leta 1820 razmerjeno? Komur bi se tako prav zdelo, naj roko vzdigne. Podobnih, večih ali manjših prememb zgodilo in napravilo se je tudi pri drugih občinah. Kdor ima količkaj možganov v glavi, iz tega lahko razvidi, da je bilo novo merjenje že prav potrebno. S tem pa nikakor ne trdim, da bi se to merjenje ne dalo ceneje napraviti, kakor so to liberalci delali, ki so dozdej že 25 milijonov potrošili. No, če je bilo merjenje res potrebno, si bržčas mislite, tedaj je prav, da so merili, samo da nebi trebalo še več plačevati, kakor do sedaj. Na to vam zopet odgovorim: oni, ki imajo dobre njive, travnike in gorice, pa so bile morda prvlje proti sosedom na prenzikej dači, bodo zdaj več

plačevali, če njim je pred 7. letmi ona komisija zemljišče v višji red postavila; oni pa, ki so poprej razmerno preveč plačevali, ker so imeli svoja zemljišča v previsokej vrsti, bodo zdaj manje odrajtvali, se ve da, če njim je komisija l. 1874 vrsto znižala. Zdaj že imate dotične pole v rokah pa si vsak lahko razvidi, v kateri red mu ta ali ona njiva, travnik ali gorica uvrstena je in naj reklamira, če se mu zdi, da se mu proti sosedu v resnici kaka krivica godi. Čas za reklamacije se je podaljšal do 31. maja 1881. Od onega dne pa bo vsaka stopinja celo zastoj. Dosti kaj se v tem obziru ne bo dalo napraviti; temuč pazite bolj na to, da se Vam ne bo gde ktera parcela pričvrknola, koja ni Vaša. Kteri ne bo prav dobro oči odpiral, bode od nje najmanje svojih 15 let naprej plačeval, brez vsega vsmiljenja. Toliko za dnes, v prihodnjem „Gospodarji“ pa dalje.

Jos. Žitek.

Iz Koroškega. (Razne novosti). Vrlo katališko-politično društvo dalo je sestaviti prošnje, ki bi naj šle pomoči iskat zoper stiske, katere tlačijo naše kmetijske ljudi. Razposlalo jih je potem vsem občinskim predstojništvom z dostavkom, naj jih podpisane vsak vrne, da se odpošljejo na dedično mesto. Prva prošnja zadeva šolstvo ter zahteva versko odgojo otrok, skrčenje 8letnega šolanja v 6letno, uvedenje nedeljskih šol za 13 in 14letne učence, zmanjšanje stroškov pri šolskem nadzorstvu. Ovo prošnjo podpisalo je 47 srenj, med temi iz okrajnih glavarstev sv. Mohor 2, Celovec 11, Beljak 4, Velikovec 8, Wolfsberg 14, Spital 6, sv. Vid 2. Druga prošnja zadeva dotično nasledništvo na kmetih, razkosovanje gruntov, preoblaganje z dolgovi, snovanje stalnih domačij; tretja prošnja meri zoper svobodno ženitovanje nemaničev. Tudi druga in tretja prošnja našli ste blizu iste podpisatelje, kakor prva. Odbor kat. društva je podpisane prošnje odposlal državnemu zboru in ministertvu! Želimo se vé da srečen uspeh. — Tudi pri nas so posestniki hudo zadolženi in cena gruntom strašno pada; grajščino Reinegg 23.000 fl. vredno prodali so na javnej dražbi za 14.000 fl. Šole so pri nas zaporedom same mučilnice, uboga slovenska deca sliši v šoli od kraja do konca le nemško besedo; treba bode, da o tej krivici več pišemo v novine, da svet izvé, kako se koroškim Slovencem huda godi; kar zadušiti nam hočejo z nemškim podučilnim jezikom našo mladino. — Celovska hranilnica je v dobre namene razdelila 14460 fl. Od teh je puškarska šola v gornjem Borovji prejela v podporo 200 fl. — Obsojeni so bili: Franc Šober, zaradi tolovajstva in ubojstva 18 let v težko ječo; Liza Ebenberger 2 leti v težko ječo zavoljo detomora, Gisela Dimnik na 15 mesecev, ker je hranilnične knjizice in 250 fl. gotovine ukradla, Marija Konfoj na 3½ leta zaradi detomora, k smrti na vislicah pa železniški delavec Jožef Niedermüller, ker je svojega tasta ubil.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Državni zbor poprijel je se zopet svojega delovanja. Liberalci Lenz je hotel uvedene imeti poštne hranilnice, t. j. da bi ljudje lahko pri poštnih uradnih vlagali prihranjeni denar pa tudi ondi si izposojevali; večina je nasvet prepustila ministru, naj si o njem glavo beli, kakor hoče. Liberalcem se pač vedno sanja o samem kreditu, a ravno kredita imamo povsod preveč in delamo dolgove; sploh pa bi „poštne hranilnice“ pomnožile število uradnikov, kojih že imamo itak dosta. Sedaj je se začelo obravnavati o hišnem davku, naši poslanci delajo na to, da bodo bogatini zadeti v prvej vrsti in prenehajo predprave n. pr. v Trstu. Potem pride proračun za l. 1881 na vrsto. Poročevalec grof Henrik Klam-Martinec nasvetuje „potroške nastavitve na 463 milijonov, dohodke na 409 milijonov; deficit ali pomanjkljaj na 53 milijonov, ker je meseca maja od liberalcev najeti dolg 20 milijonov plačati; zanaprej se mora resno od ministrov tirjati, da se uprava spremeni in tukaj denarjev prihrani, tudi je treba gruntnim in hišnim posestnikom bremenena polajšati a večih davkov naložiti kapitalistom“. Vsak poštenjak temu pritrdi tem bolj, ker je finančni minister predložil črtež postav o borznem davku in preuredbi desetka. Hvala Bogu! Gosposka zbornica je rok reklamacijam zastran gruntnega davka do 31. maja podaljšala. Želimo še, da odobri g. Lienbacherjevo olajšavo 8letnega šolanja. — Smrt je pobrala 2 odlična liberalca, baron Kravs in dr. Brestel, bivši liberalni finančni minister je umrl. Ta mož je ministroval, ko so sklenoli nesrečno uravnavo zemljiškega davka l. 1869. — Dunajski študentje so uže kaznovani zavoljo nesramnega rogovilstva zoper g. Lienbacherja; vlada jim je bralno društvo: „Lesehalle“, pravo prusačko gnjezdo, zatrla. Izmed 14 zaprtih dijakov bilo je 9 judov. — Dunajski zaumrl kardinal-nadžkof je v poroki zapustil 300.000 fl. dijaškemu semenišču, svojim sorodnikom le 5000 fl. kar se popolnem zloga s cerkvenimi, pri nas veljavnimi, določbami zastran duhovniških zapuščin; naslednik mu je izvoljen dr. Gruša, ki se pa brani visoko čast in težavno breme prevzeti. — Liberalni gopodje so železniške šinje na državne stroške radi iz tujih dežel kupovali, sedanji minister baron Pino je pa podjetniku Lindheimu takoj naročitev preklical, izvedevši, da hoče naročenih 16000 ton železniških šinj iz pruske Nemčije najeti. Naročilo je potem dal avstrijskim fužinarjem. To je nov dokaz, kako dobro je bilo, da so narodno-konservativni poslanci pri volitvah zmagali, ki držijo ministertvo grof Taafejevo. Veliko milijonov gordinarjev smo prej v tuje dežele pošiljali za reči, ki jih doma imamo, milijone smo žrtvovali za železnice, a domače fužine stradale so naročil! Tudi liberalnim „bauernvereinerjem“ in njihovim advokatom in kričačem je minister ustavil za 50% znižano

voznino na železnicah. — Hranilnice tirjajo poprek previsokih obrestij ter zalagajo preveč denarja v rezervnih fondih; delivajo sicer darov raznim človekoljubnim zavodom, a veliko boljše bi bilo, ko bi svojim dolžnikom milše bile in manjših obrestij zahtevale. Ljubljanska hranilnica ima 15 milijonov premoženja in $1\frac{1}{2}$ milijona v rezervnem zakladu. — Kranjski deželni glavar Kaltenegger se težko pobira iz Ljubljane; nedavno so mu vendar morali nemčurji napraviti pojedino za slovo; pri tej priliki so renegati Suppan, Garibaldi, Deschmann zopet zabavljali na Slovence. — Preiskava zoper litijskega Vesteneka še ni končana. — V Tridentu na Tirolskem sta dva korporala od našega regimenta št. 47. dne 27. febr. zvečer na sprehođu bila od 20 Lahov „irredentov“ napadena z noži in kamenjem. Hrabro sta se branila in smrtno ranila več rogoviležev, druge v pobeg zapodila; obleko imata hudo razrezano in tudi v licih sta ranjena; preiskava je pričela. — Na Češkem je velika povodenj, ker sneg naglo kopni. — Na Ogerskem snuje poslanec Istoczy družbo zoper Jude; minister Tisca se pa za Jude poteguje! Iz Bosne vrača se več regimentov domov, ki so uže 3 leta tam. Na njihovo mesto pridejo drugi. V Zagrebu bil je dne 8. marca zopet potres, a ni škodoval veliko.

Vnanje države. Papež Leon XIII. se vedno in močno zanimajo za kristijane v jutrovih deželah, zlasti pa za slovanske narode; Armencev v Ciliciji so mnogo izvrstnih misijonarjev č. oo. jezuitov poslali; ruskega carja dva sina Sergija in Pavla so pa sprejeti dali v viteški red Maltezo. — Turke in Grke mirijo evropskih veleklad poslaniki v Carigradu, do sedaj brezuspešno, obadva nasprotnika pripravljata se na srđit boj. — Bolgari se branijo staviti železnico do srbske meje, ampak vlečejo na to, da se rumunska železnica pri Svištovu potegne čez Dunaj v Trnovo, Šipko in dalje psoti Carigradu! — Bismark je v državnem zboru pokazal, da je tudi proti prijateljem „grobijan“, če se mu vselej do tal ne vklanjam; z nekim liberalcem Struwejem sta se prav neotesano zavsala; drug je drugemu očital, da je nesramen. S papežem začela je pruska vlada baje zopet pogajati se, da škofije dobijo svoje škofe ali vsaj kapitelske vikarije. Menda tukaj Bismarka prijazno lice, katero kaže papežu Rus, več straši, nego vse drugo! — Francozi imajo sedaj največ dela z bližnjimi volitvami. Gambetta hoče na vsak način prodreti. Angleški parlament je sklenol Irsem pobrati vse orožje; z bojeci v južni Afriki pa se Angleži za mir pogajajo. Preveč so bili tepeni. General Collei je res mrtev. Kroglja mu je glavo prebila. — Otok Ischijo, na Italijanskem je potres grozno razdeval, 200 hiš je podrtih in 150 ljudij usmrtenih. — V Severni Ameriki je 4. marca prevzel General Garfield predsedništvo republike. Stari predsednik Hayes pa je isti den odstopil.

Za poduk in kratek čas.

Možata beseda zoper svobodno odušstvo.

I. L. 1868. dali so se nemški liberalci po judovskih novinah zapeljati, da so postavili zoper odušstvo odpravili. Zastonj je svaril tirolski mešnik in poslanec g. Greuter. Zavladalo je potem tako nesramno odušstvo, kakoršnega še nikdar ni bilo poprej v Avstriji. Vse ljudstvo je upijalo: dajte nam postavnih obramb zoper oderuhe. Nemško-liberalni listi so pa le zagovarjali odušsko svobodo. Ali takrat niso mogli upitja odrtih narodov zadušiti in državni zbor je dne 18. januarja t. l. pričel obravnavo nove odušske postave. Prvi govornik je bil zgoraj imenovani izvrstni poslanec č. g. Greuter. Njegov govor je liberalne prijatelje oderuhov in Judov strahovito potrl in pobil. Glasi se tako-le:

„Nasvetovana nova postava zoper odušstvo mi je premalo ostra. Vendar boljše nekaj, kakor pa nič, in uže to, da se sploh o takšnej postavi razgovarjamo, kaže staro resnico, da so trdne zahteve vsakdanjega življenja silnejše od vseh liberalnih besed. Nekaj časa je mogoče narode slepiti, jih motiti. Ali naposled pride resnica na dan: „poštenost velja“. Uže veliko sto in tisoč let iščejo ljudje odgovora: ali in koliko se sme obresti ali činžev jemati od posojenih denarjev? Odgovarjalo je se v raznih razmerah in časih različno. Vselej pa so povdarjali, da je v vprašanjih o kapitalu in obrestih opazno postopati. No, tega mnenja bil sem tudi jaz, ko sem v tej visokej zbornici svaril, keđar so liberalni gospodje v neznanej naglici stebre staremu pravnemu redu v Avstriji podirali in v imenu krivo umljene svobode trgali zgraje, katere je stotine let stara modrost zagradiła zoper razsajanje odušstva. Takrat sem svaril in odsvetoval vsakšno naglico. Rekel sem: pregrešek v političnih rečeh se da popraviti, pregrešek v družbinskih vprašanjih pa ne tako; pregrešek v teh rečeh zamore pouzročiti nesrečo in propad celim zborom. Žali Bog, da me niso poslušnili. Lehkomiselno začeli so stopati v prepad brezmerne sleparstva. Ljudstvo začeli so odirati, da so se naposled vsi poštenjaki po Evropi prestrašili, ko je kužna rana poknila. Dvakrat uže je obupni klic odrtih narodov prođrl do te visoke zbornice, a vselej se je pomoč odrekla, češ, da ne more drugače biti. Sedaj je zaupil isti klic v tretje in misliti moramo, da začnemo prepad zapuščati, v kateri smo zabredli. Pot nas pelja čez bojišče, kder vse polno leži odušskih žrtev. Iz vseh dežel, iz vseh krajev kličejo in upijajo: rešite nas! (Prav dobro, izvrstno)!

Ako sedaj pomislim na l. 1868 pa na to, kar je takrat liberalni minister govoril v pismenem priporočilu, naj se obstoječe postave zoper odušstvo odpravijo, prisiljen sem izreči: kolika prememba po božjej naredbi! Takrat je minister

povdarjal: „skoraj vsi deželni zbori (liberalni) tirjajo, da se oderuške postave zatrejo, večina c. k. uradov zahteva isto.“ Liberalni poslanec mesta Krems pa mi je v lice rekel: „jaz sem živo prepričan, da so le zavoljo tega mnogi manjši posestniki na nič prišli, ker je vlada odlagala oderuške postave odpraviti.“ Tako je takrat govoril liberallec dr. Dinstel in liberalni gospodje na levici so mu prav dajali, rekoč: „Sehr wahr“, t. j. prav resnično! No, in danes, ko je komaj preteklo 12 let, bo težko kdo tako govoril in odobraval oderuštvu z besedo: „Sehr wahr“.

Dendenešnji zamoremo v vsakej liberalnej novini zaporedom brati preponižne besede: „edino liberalni poslanci imajo peneze in pamet (inteligenco) pa tudi srce za ljudstvo in vračilo za njegove rane“. No, zavoljo penez ne bodem veliko govoril; zaradi „liberalne pameti“ pa je dosta svet zavračati na omenjeni „Sehr wahr“ l. 1868, s katerim so prav dajali doktorju Dinstelnu, da se je takrat kmetom le zato slabo godilo, ker je oderuhom bilo ša prepovedano v njihov žep pregloboko segati. Kar pa liberalcev srce za kmeta zadeva in pa njihovo zdravilo ali „recept“, sem tako drzen in dvomim. Zakaj pa stojijo liberalni doktorji že 12 let pred kmetom bolenikom pa mu ne pomagajo? Kratki odgovor je: liberalci nimajo niti sreca niti zdravila za kmetski stan. Ali ni strašanska neumnost kmetu hoteti pomagati na noge, s tem, da se mu kopa oderuhov zapiše? Liberalni gospodje se radi rogajo in norca delajo iz „kaplanske modrosti“. Toda jaz sem v svojej „kaplanskej modrosti“ že pred 12 leti spoznal, da zamore oderuška svoboda kmetskemu stanu jednako malo pomagati, kakor obrtniška svoboda obrtnikom. Oderuška svoboda izganja kmeta iz hiše, obrtniška svoboda pa pripušča, da se obrtnik lahko preseli kamor hoče in naseli kder hoče — pa tudi glad trpi in propade, kder hoče. [Dobro, dobro, na desnici.]

Smešničar 10. Nемеc iz zgornjega Štajerskega se je nekokrat peljal na železnici v Gradec, to pa v kupeji 3. razreda. Naenkrat zapusti svoj kupé in smukne s svojim košem v kupé 1. razreda, ker je videl, da je ta celó prazen. Hotel je ravno iz njega v svoj prejšnji kupe nazaj iti, ko ga konduktar zapazi in skrega rekoč: kaj delati tukaj v kopeji 1. razreda? Nемеc mu reče: nič druga, kakor da sem koš s sirom semkaj postavil, ker moj sir preveč smrdi, tukaj pa smrad nikogar ne bode nadlegoval, ker je kupe prazen!

Razne stvari.

(**Kat. polit. društvo v Konjicah**) ima v nedeljo, 13. t. m. ob treh popoldne zbor ter bo razgovor zastran reklamacij ali vgovorov pri vcenjenem zemljiščnem davku.

(*Poslanec g. dr. Radaj*) je vsem županom svojega mariborskega okraja brezplačno ponudil

svojo pripomoč pri izdelovanji ugovorov ali reklamacij zavoljo gruntnega davka. To je res velika požrtvovalnost. Slava in hvala blagemu domoljubu!

(*Za nesrečne Zagrebčane*) smo zopet odposlali 45 fl. 55 kr. Vsa zbirka znašala je lepo svoto 553 fl. 55 kr. Bog plati vsem!

(*Knjiga o jednakopravnosti*) v „Slov. Gospodarji“ šte. 6. naznanjena je na 108 straneh dotiskana v Pragi ter se bode te dni začela razpošiljati knjigotržcem in znanim rodoljubom.

(*Veliko razburjenost*) dela začetek gruntnih reklamacij med kmetskimi prebivalstvom; kajti sedaj še le prav verujejo, kar smo uže toliko časa pravili, da so grunti previsoko vcenjeni ter da je temu največ kriva deželna komisija v Gradci in potem tudi okrajne nekatere vcenitevske komisije. Ploha dopisov nas je obsula, da jih ni mogoče vseh preobčiti. Zavračamo toraj na sestavke v „Slov. Gospodarji“ šte. 7., 8., 9. in pa na „Gospodarstveno prilogo“ šte. 40. in 41.

(*Celjski „Häringschmauserji“*) so na pepelnični večer grdo razsajali; eden je v jezuita preoblečen smešil duhovniški stan.

(*„Cillier-Zeitung“*) pobira podatke iz raznih novin, zlasti iz „Tagespošte“; ta pa posebno rada iz judovskega „Tageblatta“ v Bismarkovem Berlinu, kder nek dunajski škric obira konservativnega poslanca Lienbacherja ter pravi: advocatus diaboli t. j. hudičev advokat. Liberalni Nemci so uže preslepi, da bi zapazili hudičevejih advokatov tam, kder se res nahajajo.

(*Vkljub slabim časom*) vesel pust obhajali so Mariborčani; mestni urad je 55 javnih plesov imel dovoliti in je prejel 169 fl. pristojbine.

(*Pomnoženega dela*) bilo je lani pri c. k. okrožnem celjskem sodišči. Trebalo je obravnavati 9697 prestopkov, l. 1879 bilo jih je 8638. Preiskav o pregreških in zločinstvih bilo je 3297 t. j. 891 več, kakor l. 1879. Tukaj smo toraj čisti liberalci, kajti prav grozno še napredujemo!

(*Trboveljske premogove jame*) dobile so veliko naročilo. Za italijansko železnico „Alta Italia“ morajo na leto nakopati 24.000 ton.

(*V Škalah*) so izkopali in raztelesili dete, o katerem je se bilo poročalo, da je bilo mrtvo pokopano in še 2 ženski isti den v grob djani. Pogrebeci so namreč bili prisegnoli pred sodnijo, da so slišali glas, kakor jok detečji!

(*Iz Frauheima*) pri Mariboru se nam poroča, da so milostljivi knez in škof poslali č. g. župniku Fr. Rath-u 40 fl. za nakup semena lani po toči poškodovanim posestnikom. Razdelil je se dar tako, da dobi eden drevenko semena ali 4 fl. Bog plati blagodušnemu daritelju pa vzbudi nam še več enakih. Potreba je še velika!

(*Hudo nasajajo*) se celjski nemčurji na g. Burjo, novega vodjo davkarije v Celji. Menda se bojijo, da bodo podredjeni mu uradniki morali več delati, a menje politikovati.

(Zaradi osepníc), ki v ormoški okolici hudo razsajajo, je e. kr. okrajno glavarstvo v Ptuj pre-povedalo misijon, ki bi ga č. o. jezuiti imeli pri sv. Marku niže Ptuja obhajati.

(Iz Škal) nam poročajo, da sta v nedeljo 27. februarja dva fanta moža, ki se je peljal iz Velenja proti Šoštanju, z voza potegnila in začela tako tepsti, da bi ga bila ubila, če bi jima se ne bil iztrgal in v bližnjo hišo v Stari vasi všel.

(Zemljiški davek) v mariborskem okraji bo pomnožen za 39.000 fl. To je žalostni nasledek liberalnih volitev, nesrečni uspeh od liberalcev po kopitu Seidl-Brandstetterjevem sklenjene postave l. 1869 in njene izvršitve po raznih komisijah, ki so grunte previsoko vcenile. Največ kriva je pa deželna komisija štajerska, ki je baje tarife okrajnih komisij za 5% pomnožila in na Dunaj poročala, da štajerski grunti dajejo uže 13 milijonov goldinarjev čistega dohodka; stari kataster kaže samo 7 milijonov. Res, kar koli so liberalci v rokah imeli, vse so skvarili, samo oderuhov ne!

(Službo okrajnega živinozdravnika) razpisal je okrajni odbor v Mahrenbergu; plača je 300 fl. potnina 1—2 fl. Prošnje se vlagajo do 31. marca t. l.

(Mariborsko mesto) imelo je lani dohodkov 106.441 fl. potroškov 99475 fl.

(Za kat. cerkvo v Sarajevu) poslal je č. g. Vinko Kolar, kaplan v Reichenbergu, 28 fl. Prěj darovanih je 7 fl. vkup 35 fl. Bog plati!

(Pri sv. Ani v Slov. goricah) so dosluženega vojaka ubili.

(Dijaškemu semenišču) sta darovala č. g. župnik J. M. 5 fl. in č. g. Matija Sternad 5 fl.

Loterijne številke:

V Trstu 5. marca 1881: 36, 57, 17, 29, 25.
V Linci " " 27, 66, 12, 30, 52.
Prihodnje srečkanje: 18. marca 1881.

1—2

Brizgalnico

na prodaj ima srenjsko predstojništvo v Kozjem (Drachenburg). Cena je prav nizka, brizgalnica pa še dovolj dobro ohranjena.

Sejem živinski in kramarski bode v Središči dne 17. marca t. l. Vabijo se prodajalci in kupci, da se v obilnem številu udeležijo; prostori bodo brezplačno. V Središči dne 6. marca 1881. Predstojništvo:

Čulek.

Orglarska in mežnarska služba

pri farni cerkvi sv. Mihaela polek Šoštanja se oddaja. Prosilci naj se pisмено ali osobno oglasijo do 10. aprila pri cerkvenem predstojništvu sv. Mihaela pri Šoštanji. 1—3

Podučiteljska služba

na dvarazredni ljudski šoli pri sv. Tomaži, okraj Ormož (Friedau) z dohodki IV. razreda in prostim stanovanjem se razpisuje.

Prošnje se imajo poslati do 12. marca 1881 krajnemu šolskemu svetu pri sv. Tomaži, zadnja pošta: Sv. Tomaž pri Ormoži.

Okrajni šolski svet v Ormoži dne 12. febr. 1881.

Prvomestnik:

Trautvetter.

3—3

6—6

Pozor!

Kdor si želi kaj špecerijskega blaga nakupiti, naj gre

v Celje v F. Kapus-ovo štacuno,

kder se zares v vsakem obziru pošteno postreže, da je vsak prav zadovoljen. Tam dobi najboljše vrste

kave, olja, riža, južnega sadja, čaja, ruma, apolo-sveč; potem dobra kaljiva, vrtna in poljska semena, ptičji lep itd. vino v buteljah, premoga in apna na debelo in drobno.

Kdor več vkup vzame dobi nagrado.

Zatoraj Pozor!

2—2

Denarjev

v zajem priskrbi na posestva v mestih in deželi proti 5—6% obrestim na leto

Jožef E. König v Gradci

Murgasse hiš. št. 8 v II. nadstropji.

2—4

Semena

frišna zanesljivo-kaljivna vrtnarska in poljska.

Blizu 800 šestletnih požlahtnjenih

sadnih drevesc

prodaja po primerni ceni

France Kapus

trgovec v Celji.